

महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम
(वेतन) १९८१ व

महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम
(सुधारित वेतन) २००९

खालील पाच भागात विभागणी

- नियमांची उगम व तोंड ओळख
- महत्त्वाच्या व्याख्या
- सेवा प्रवेश, पदोन्नती, बदली, पदावनती बाबतच्या नियमांची व्याप्ती
- वेतनवाढी व अनुषंगिक बाबी
- वेतन निश्चितीची काही उदाहरणे

नियमांचा उगम

- भारतीय राज्य घटना कलम ३०९ चा प्राधिकार
- अनुज्ञेयता
- स्थायी/अस्थायी पूर्ण वेळ कर्मचारी स्वीयेत्तर सेवेतील कर्मचारी
- अपवाद
- कंत्राटी/ दैनंदिन मजुरीवरील कर्मचारी, अर्धवेळ कर्मचारी

प्राधिकार

परिशिष्ट-१ अन्वये अधिकाराचे प्रदान केले आहे, त्याच अधिकार्यांनी वापर करावा.

अन्य वेळी शासनाने काही विशेष आदेशाद्वारे अधिकार प्रदान केल्यास वापर करता येईल.

उदाहरण वेतन आयोग.

सेवा प्रवेशानंतरचे वेतन

- सामान्यतः वेतनश्रेणीचा सुरुवातीचा टप्पा
- काही बाबतीत एक/ दोन/ तीन वेतनवाढीसाठी पहिल्याच दिवशी देऊन येणारे उच्च प्रारंभिक वेतन
- दिनांक ०१/०१/२००६ पासून सर्वच पदांना उच्च वेतन, शासन निर्णय दिनांक २२/०४/२००९ मधील परिशिष्ट तीन
- (Accompaniment to the Government Notification, Finance Department, No RPS 1209/CR-27/SER 9 dated the 22nd April 2009)

ANNEXTURE - III

(See Rule 8)

**Entry Pay in the revised pay structure for direct recruits
appointed on or after 1/1/2006.**

1) Rs. 4440-7440 (-1S)

Sr.No.	Grade Pay	Pay in the Pay Band	Total (Rs.)
1	1300	4440	5740
2	1400	4440	5840
3	1600	4840	6440
4	1650	4920	6540
5	1700	4920	6620

2) 5200-20200 (PB-1)

Sr.No.	Grade Pay	Pay in the Pay Band	Total (Rs.)
1	1800	5200	7000
2	1900	5830	7730
3	2000	6460	8460
4	2400	7510	9910
5	2500	7770	10270
6	2800	8560	11360
7	2900	8620	11520
8	3000	8680	11680
9	3500	8920	12420

3) 9300-34800 (PB-2)

Sr.No.	Grade Pay	Pay in the Pay Band	Total (Rs.)
1	4200	9300	13500
2	4300	10100	14400
3	4400	10900	15300
4	4500	11700	16200
5	4600	12540	17140
6	4800	13350	18150
7	4900	13530	18430
8	5000	13710	18710
9	5400	14450	19850

4) Rs. 15600-39100 (PB-3)

Sr.No.	Grade Pay	Pay in the Pay Band	Total (Rs.)
1	5000	15600	20600
2	5400	15600	21000
3	5500	15870	21370
4	5700	16390	22090
5	5800	16660	22460
6	6600	18750	25350
7	6900	19700	26600
8	7600	21900	29500
9	7900	22850	30750

5) Rs. 37400-67000 (PB-4)

Sr.No.	Grade Pay	Pay in the Pay Band	Total (Rs.)
1	8700	37400	46100
2	8800	38800	47600
3	8900	40200	49100
4	10000	43000	53000
5	12000	47100	59100

टिप - कार्यालयीन कामकाज करताना वर नमुद केलेल्या अधिकृत शासन निर्णयातील मजकुरांचाच वापर करावा.

पदोन्नतीनंतरचे वेतन नियम ११(१)(ए)

पदोन्नती म्हणजे जबाबदाऱ्यांत वाढ

दिनांक ०१/०४/१९७१ पूर्वीच्या पद्धतीप्रमाणे पुढील टप्प्यावर वेतन निश्चिती

दिनांक ०१/०४/१९७१ पासून वर्ग २ पर्यंत व ०१/०१/१९८६ पासून सर्व वर्गातील पदोन्नतीधारकांना काल्पनिक वेतन वाढ देऊन नविन वेतन श्रेणीत पुढील टप्प्यावर वेतन निश्चिती.

कनिष्ठांचे वेतन वरिष्ठांपेक्षा जास्त झाल्यास वरिष्ठांचे वेतन उंचावणे.

- अ) दोन्ही पदधारक एकाच पदोन्नतीसाखळीत
- ब) कनिष्ठांचे वेतन वैयक्तिक कारणांमुळे वाढलेले नसावे.
- क) वरिष्ठांचे वेतन शिक्षा म्हणून कमी झालेले नसावे.

पदोन्नतीनंतरचे वेतन नियम ११(१)(ए)

पदोन्नती म्हणजे जबाबदाऱ्यांत वाढ

- १) शासन निर्णय दिनांक ०६/११/१९८४ प्रमाणे मुळपदाच्या वेतनवाढीच्या दिवशी पदोन्नतीचे वेतन निश्चिती अनुज्ञेय पदोन्नतीचे दिवशी फक्त पुढील टप्पा व वेतनवाढीचे दिवशी नियमित व काल्पनिक वेतनवाढ व पुढील टप्पा.
- २) समान वेतनश्रेणीत पदोन्नती जबाबदारीत वाढीबाबत विभाग प्रमुख/सचिव यांचे प्रमाणपत्र असल्यास काल्पनिक वेतनवाढ देऊन पुढील टप्प्यावर वेतन निश्चित अनुज्ञेय (नियम ११ खालील टिप १)
- ३) पदोन्नतीनंतर पुढील वेतनवाढ १२ महिने पूर्ण होणाऱ्या महिन्याच्या एक तारखेस
- ४) पदोन्नती पदावनती व पदोन्नती वारंवार होत असल्यास पूर्वी पदावनत होताना जे वेतन होते त्यापेक्षा कमी वेतनावर परत वेतन निश्चिती करता येणार नाही.

पदोन्नतीनंतरचे वेतन नियम ११(१)(ए)

पदोन्नती म्हणजे जबाबदाऱ्यांत वाढ

- ५) १. दिनांक ०१/०१/२००६ पासून काल्पनिक वेतन वाढी ऐवजी प्रत्यक्ष पदोन्नतीची वेतनवाढ देऊन येणारे वेतन किंवा नविन वेतनबँड मधील किमान टप्पा यातील जे जास्त असेल ते पदोन्नतीचे वेतन राहील व नवीन ग्रेड वेतन अनुज्ञेय.
२. पदोन्नतीची वेतनवाढ वेतन + ग्रेड वेतन ३% ही रक्कम पदोन्नतीचे वेतन बँड चे सुरुवातीच्या वेतनापेक्षा कमी असल्यास वेतन बँडचे किमान टप्प्यावर वेतन निश्चिती होईल.
३. एकाच वेतन बँडमध्ये पदोन्नती अनुज्ञेय परंतु ग्रेड वेतनात फरक असणे आवश्यक.

पुढील वेतनवाढ

पदोन्नती जर-

- अ) सेफ झोन पदोन्नती काळ : १ जुलै ते १ जानेवारी या दरम्यान असेल तर येणाऱ्या १ जुलैला वेतनवाढ देय.
- ब) डेंजर झोन म्हणजेच पदोन्नती काळ : २ जानेवारी ते ३० जून या दरम्यान असेल तर येणाऱ्या १ जुलैला वेतनवाढ देय नाही.

१) शासन निर्णय दिनांक ०६/११/१९८४ प्रमाणे विकल्प अनुज्ञेय विकल्प दिल्यास पदोन्नतीच्या दिवशी फक्त ग्रेड वेतन बदलणे. वेतनवाढीचे दिवशी म्हणजे ०१ जुलै रोजी नियमित व पदोन्नतीचे वेतनवाढ देऊन वेतन निश्चिती.

उदाहरण क्ष ३

शासन निर्णय २२/०४/२००९ प्रमाणे महाराष्ट्र नागरी सेवा (सुधारित वेतन) नियम २००९ मधील नियम १३ प्रमाणे पदोन्नतीची वेतन निश्चिती

अ) श्री. अ हे ९३००-३४८०० या वेतनबँड ४३०० ग्रेड वेतन अनुज्ञेय असणाऱ्या पदावर कार्यरत होते. दिनांक ०७/११/२००८ रोजी त्यांची पदोन्नती ९३००-३४८०० याच वेतनबँड मध्ये ४८०० ग्रेड वेतन असणाऱ्या पदावर झाली. त्यांची वेतन निश्चिती खालील प्रमाणे होईल.

तपशील	१३००-३४८०० ग्रेड वेतन ४३००	१३००-३४८०० ग्रेडवेतन ४८००
पदोन्नतपूर्वी दिनांक ०७/११/२००८ चे वेतन	१२३०० + ग्रेडवेतन ४३०० = १६६००	
दि. ०७/११/२००८ रोजी एक पदोन्नतीची वेतनवाढ १३ मनासेसू. वे. २००९ १६६०० * ३% = ४९८ म्हणजेच ५००	१२३०० + ५०० = १२८००	
दि. ०७/११/२००८ रोजी नविन पदाचे वेतन		१२८०० + ग्रेडवेतन ४८०० = १७६००
पुढील वेतनवाढ दि.		०१/०७/२००९
दि. ०१/०७/२००९ ची वेतनवाढ १२८०० + ४८०० = १७६०० ५% = ९ २८ म्हणजेच ९३०/-		१२८०० + ९३० = १३३३० + ग्रेडवेतन ४८०० = १८१३०/-

टिप - २ जुलै ते १ जानेवारी या काळातील पदोन्नतीसाठी विकल्प देण्याची गरज नाही. त्यामुळे पदोन्नतीचे दिवशीच वेतन निश्चिती केली आहे.

ब) याच उदाहरणातील पदोन्नती दि. २२/०२/२००९ रोजी मिळाली तर मात्र विकल्प देणे गरजेचे राहिल व विकल्पा वर वेतन निश्चिती कशी राहिल ते पाहूया.

तपशील	९३००-३४८०० ग्रेड वेतन ४३००	९३००-३४८०० ग्रेडवेतन ४८००
दि. २२/०२/२००९ रोजी पदोन्नती पूर्वीचे वेतन	१२३०० + ग्रेडवेतन ४३०० = १६६००	
दि. २२/०२/२००९ रोजी पदोन्नतीची वेतनवाढ न देता वेतन निश्चिती		१२३०० + ग्रेडवेतन ४८००
अ) दि. ०१/०७/२००९ रोजी नियमित वेतनवाढ १६६०० $\square$ ३% = ४९८ म्हणजेच ९००/-	१२३०० + ९०० = १२८०० + ४३०० = १७१००/-	
आ) दि. ०१/०७/२००९ रोजी पदोन्नतीची वेतनवाढ १७१०० $\square$ ३% = ९१३ म्हणजेच ९२०/-	१२८०० + ९२० = १३३२० + ४३००	
पदोन्नतीचे वेतनवाढी सह पदोन्नती पदाचे वेतन		१३३२० + ग्रेडवेतन ४८०० = १८१२०/-
पुढील वेतनवाढ ०१/०७/२०१०		
टिप - प्रस्तुत प्रकरणात विकल्प दिल्यामुळे ०१ जुलै २००९ ची वेतनवाढ मिळू शकली. विकल्प दिला नसता तर या कर्मचार्यावर दि. २२/०२/२००९ ते ०१/०७/२०१० पर्यंत १२८००+ ग्रेड वेतन ४८०० अशी १७६०० वेतनावर रहावे लागले असते. म्हणजेच एका वेतनवाढीचा कायमस्वरूपी नुकसान झाले असते.		

निवड श्रेणी

निवड श्रेणी म्हणजे पदोन्नती नाही. त्यामुळे अशा वेळेस वेतन निश्चिती नवीन वेतन श्रेणीत पुढील टप्प्यावर करतात. मात्र अपवाद म्हणून निवड श्रेणी लघुलेखक व उपजिल्हाधिकारीपदी नेमणूक पदोन्नती समजली जाते. त्या ठिकाणी पदोन्नतीच्या नियमाप्रमाणे वेतन निश्चिती करावी.

समान दर्जा बदली ११(२)

समान दर्जा वरील बदलीचे वेतन निश्चिती

- १) टप्पा असेल तर टप्प्यावर टप्पा नसेल तर पुढील टप्प्यावर
- २) आहे तेच वेतन राहिल्यास वेतनवाढीच्या तारखेत बदल नाही.
- ३) मात्र वेतनात वाढ झाल्यास पुढील टप्पा तर मात्र त्या तारखेपासून एक वर्षांनी शासन निर्णय (दिनांक ०३/०४/१९९०)

पदावनती

कारणे	स्थायी असल्यास
पद नष्ट होण्यामुळे	वेतनास सरक्षण परंतु त्या पदाच्या अन्तिम पायरी पर्यंत
प्रशासकिय कारणमुळे	पदोन्नती झाली नसती तर कोणत्या पदावर राहिला त्या पदावर जे वेतन आहरित केले असते ते वेतन
शिक्षा म्हणून	सक्षम अधिकारी निर्देश देईल त्याप्रमाणे
विनती करून	ते पद पूर्वी धारण केले असल्यास त्या पदावरून अन्यत्र, पदोन्नती झाली नसती तर आहरित केले असते ते वेतन

आश्वासित प्रगती योजना

- १) आश्वासित प्रगती पहिली योजना दि. ०१/१०/१९९४ पासून अनुज्ञेय
- २) आश्वासित प्रगती दुसरी योजना दि. ०१/१०/२००६ पासून पण प्रत्यक्ष ०१/०४/१० पासून अनुज्ञेय
- ३) एकाकी पदासाठी विशिष्ट वेतन श्रेणी पदोन्नतीच्या वेतन श्रेणी म्हणून जाहिर
- ४) नियम ११(१) (ए) प्रमाणे काल्पनिक वेतनवाढ देऊन नवीन वेतन श्रेणीतील पुढचा टप्पा
- ५) शासन निर्णय दि. ०६/११/१९८४ प्रमाणे विकल्प अनुज्ञेय, परंतु दिनांक ०१/०१/२००६ ते ३१/०८/२००९ पर्यंतचा फरक अनुज्ञेय नाही.

एकाकी पदासाठी कालबद्ध पदोन्नती

- १) पूर्वी एकाकी पदासाठी कालबद्ध पदोन्नती देताना विशिष्ट वेतनश्रेणी विहीत केली होती ती आता रद्द केली.
- २) पदोन्नतीची वेतनवाढ अनुज्ञेय.
- ३) आता वेतनश्रेणी ऐवजी मुळ ग्रेड वेतनात अतिरिक्त ग्रेड वेतन देय.

मुळ ग्रेड वेतन	पहिल्या लाभानंतरचे अतिरिक्त ग्रेड वेतन ६/९/२०१४ पासून		दुसऱ्या लाभानंतरचे अतिरिक्त ग्रेड वेतन ६/९/२०१४ पासून	
२००० पेक्षा कमी	२०००	३००	३००	४००
२००१ ते ४०००	३००	४००	४९०	९९०
४००१ ते ९०००	४००	९००	६००	९००
९००१ ते ९९००	९००	६००	९००	८००

एकाकी पदासाठी कालबद्ध पदोन्नती

- १- १९०० शे ग्रेड वेतन असणाऱ्या वेतनधारकास प्रथम कालबद्ध पदोन्नती नंतर रु. २०० अतिरिक्त ग्रेड वेतनामुळे त्याचे ग्रेड वेतन २१०० शे होईल व दुसऱ्या कालबद्ध पदोन्नती नंतर त्याचे ग्रेड वेतन २०००च्या पुढे गेले असल्याने रु.४९० एवढे अतिरिक्त ग्रेड वेतन मिळवून ते २९९० होईल.
- २- वरीलप्रमाणे पदोन्नती साखळी अथवा एकाकी पदांचे कालबद्ध पदोन्नती धारकांनी जर पुढे कार्यात्मक पदोन्नती नाकारली अथवा ते पदोन्नतीस अपात्र ठरले तर कालबद्ध पदोन्नती दिली नसती, तर काय वेतन घेतले असते त्याप्रमाणे वेतन निश्चिती सुधारित करावी व त्याप्रमाणे वेतन देणे सुरु करावे व मागील काळातील फरक वसूल करावा.

उदा. १२००-२०२०० मध्ये १९०० ग्रेड पे घेणाऱ्या कर्मचाऱ्याची दिनांक ०३/०९/२००९ रोजीच्या आदेशान्वये पुढील वेतनवाढ दोन वर्षासाठी थांबविण्यास परिणामासह व परिणामाशिवाय उदा. खालीलप्रमाणे आहे.

	अ	ब
दिनांक	परिणामाशिवाय	परिणामासह
०१/०९/२००८ प्राप्त वेतनवाढ	८०००+१९००	८०००+१९००
०१/०९/२००९	रोखून ठेवलेली (८३००+१९००) काल्पनिक	रोखून ठेवलेली
०१/०९/२०१०	रोखून ठेवली (८६१०+१९०० काल्पनिक)	रोखून ठेवली
०१/०९/२०११ प्रत्यक्ष	८९३०+१९००	प्रत्यक्ष ८३००+१९००
टिप - कर्ष सातील आकडे काल्पनिक वेतनवाढ गृहित धरावयाचे आहेत.		

वरील अ येथे थांबविलेल्या वेतनवाढी गृहित धरून पुढील वेतनवाढी दिल्यामुळे नुकसान मर्यादित होते पण ब येथे थांबविलेल्या वेतनवाढी विचारात न घेता पुढील वेतनवाढ दोन वर्षांनी दिल्यामुळे नुकसान अमर्यादित होते.

वेतनवाढ गणना (नियम ३९)

- १) सामान्यतः एका पायरीवर १२ महिने सेवा आवश्यक कुंठीत वेतनवाढीसाठी मात्र २४ महिने.
- २) ज्या दिवशी हा काळ संपला त्याचे दुसऱ्या दिवशी देय तथापि त्या महिन्याच्या एक तारखेला देय.

वेतनवाढ गणना (नियम ३९)

- ३) गणनेसाठी पुढील काल ग्राह्य धरतात.
- अ) कर्तव्य काळ म्हणजेच दैनंदिन कामकाजाचा काळ
 - ब) वेतन देय अशा सर्व प्रकारची रजा
 - क) परिविक्षा काळ
 - ड) वैद्यकिय कारणासाठी घेतलेली विना वेतन असाधारण रजा
 - इ) वरिष्ठ पदावर असताना कनिष्ठ पदावरील सेवा
 - ई) पदग्रहण/ प्रशिक्षण सवंगर्गबाह्य कालावधी/ स्वीयेत्तर सेवा

વેતનવાઢ ગણના (નિયમ ૩૯)

- ૪) પુઢીલ કાલાવધી વેતનવાઢીસાઢી ગ્રાહ્ય ઢરતા યેનાર નાહી.
- અ) વૈઢકીય કારણા વ્યતિરિક્ત ઘેતલેલી વિના વેતન અસાઢારણ રજા.
 - બ) નિલંબન કાઢ
 - ક) સેવા ઁંડ કાઢ
 - ડ) સેવા બાહ્ય કાલાવધી
 - ઙ) અકાર્યઢિન

वेतनवाढ

- दिनांक ०१/०१/२००६ पासून वेतनवाढीची पद्धत
- ०१ जुलै ही युनिक तारीख
- वेतनबँड मधील वेतन + ग्रेड वेतन ३% वेतनवाढीची रक्कम
- दशक आणि पैशात रक्कम असल्यास अलिकडच्या दशका एवढी रक्कम
- दशक आणि एक रुपयाचे पुढे असल्यास पुढील दशकाचा टप्प्याएवढी रक्कम
- नविन वेतन संरचनेत प्रत्येक ०१ जुलै रोजी ६ महिने किंवा त्यापेक्षा जास्त सेवा एकाच पायरीवर झाली असेल तरच ०१ जुलै रोजी वेतनवाढ अनुज्ञेय

वेतनवाढ

- १ जानेवारी रोजी शासकीय सुट्टी असल्यास अशासुट्टीनंतर नवीन वर्षाच्या पहील्या दिवशी हजर होणा-या कर्मचा-यास १ जुलै रोजी सेवा अनुज्ञेय. (शा नि २४/६/२०१५)
- अंतिम टप्प्यावर पोहचल्यास-
 - अ. कर्मचा-यास एक वर्ष अंतिम टप्प्या एवढे वेतन द्यावे.
 - आ. पुढील १ जुलैस पुढील वेतन बँड मंजूर करून ३% प्रमाणे वेतन वाढ देणे सुरु करावे.
 - इ. ग्रेड वेतनात मात्र बदल करू नये. (शा.नि. १/९/ २०१५ पहा)

- दिनांक ०१/०१/२००६ च्या नंतर नवनियुक्त कर्मचाऱ्यांना/ परिविक्षाधीन कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या नियुक्तीनंतर येणाऱ्या ०१ जुलै रोजी जर ६ महिने होत असतील तर त्याच दिवशी प्रथम वेतनवाढ देण्यात यावी. जर ६ महिने होत नसतील तर पुढील १ जुलैस प्रथम वेतनवाढ मिळेल. मात्र परिविक्षाधीन कर्मचाऱ्यांना त्यानंतरच्या वेतनवाढी परिविक्षाधीन काळ संपण्याच्या आदेशानंतरच अनुज्ञेय राहतील.

- परिविक्षाधीन काळ वेतनी रजा किंवा वैद्यकीय कारणास्तव विनावेतन रजेमुळे किंवा परिक्षा उत्तीर्ण नाही म्हणून वाढला तर परिविक्षाधीन काळ संपल्यावर जणू काही तो नियमित कर्मचारी आहे असे समजून सर्व देय वेतनवाढी व फरक अनुज्ञेय तथापी अन्य कारणास्तव विनावेतन रजा घेण्यासाठी त्याचा परिणाम वेतनवाढीवर होईल.

- मात्र असमाधानकारक कारणासाठी परिविक्षाधीन काळ वाढविल्यास दुसरी वेतनवाढ परिविक्षाधीन काळ संपल्यानंतरच्या दिनांकास देय राहिल. त्यामुळे कायम स्वरूपी नुकसान होते.
- प्रत्येक वेतनवाढ वर्षात म्हणजे ०१ जुलै ते ३० जून या काळात येणारी आजारीपणा व्यतिरिक्त घेतलेली विना वेतन रजा अथवा निलंबन कालावधी हा सहा महिन्यापेक्षा कमी असल्यास वेतनवाढ येणाऱ्या ०१ जुलै ला देय अन्यथा पुढील ०१ जुलैला (घेतलेल्या विना वेतनी रजा मग सलग असो अथवा विस्कळीत असो त्याचा विचार करावा लागतो.)

टिप - वेतन वाढ कालावधी म्हणजे प्रत्येक वर्षी १ जुलै ते ३० जून या काळात

नियम ५६ विशेष वेतन अतिरिक्त कार्यभारासाठी

- १) अतिरिक्त कार्यभार कमीत कमी १६ दिवस जास्तीत जास्त ६ महिने
 - २) वेतनाच्या ५% किंवा रुपये १५००/- जास्तीत जास्त
 - ३) प्रत्यक्ष हाताखालील कर्मचाऱ्यांच्या अतिरिक्त कार्यभार धारण केल्यास विशेष वेतन अनुज्ञेय नाही.
१. शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक वेतन/१३११/प्र.क्र.१७/ सेवा दि. २८/०८/२०१३अन्वये हा लाभ सुधारित वेतन श्रेणी नुसार परिगणित करण्यास मंजूरी दिली असून रु.१५००/- ही मर्यादा काढून टाकली असून अंमलबजावणी दि.०१/०१/२०१२ पासून लागू झाली आहे. तसेच विशेष वेतनासाठी स्वतःच्या पदाचेच वेतन ग्राह्य धरण्यात येईल व त्यावर ५% प्रमाणे विशेष वेतन मंजूर करावे. (शा शु प दि. १/६/२०१५)

ધન્યવાદ્